

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fortum kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä. Fortumin näkemyksen mukaan aloite on tarpeellinen, ja ratkaisevassa asemassa uusien investointiprojektien edistämiseksi sekä yksityisen pääoman houkuttelemiseksi Suomeen. Fortum ymmärtää esityksessä olevat ehdot ja toteaa, että Business Finlandilla tulee olla riittävät resurssit ja asiantuntemus hakuprosessin sujuvaksi ja tehokkaaksi toteuttamiseksi. Fortum myös kannattaa verotuen jatkamista vuoden 2025 jälkeenkin, jotta voidaan edesauttaa hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtääviä hankkeita Suomessa myös tulevaisuudessa.

Fortumilla on joitakin epäselvyyksiä ja kysymyksiä liittyen esitettyyn verotukiohjelmaan. Vaikka ohjelma on suunnattu suurille investointiprojekteille, kaikki esitetyistä tiukoista ehdoista eivät välttämättä sovi yhteen tällaisille projekteille luonteenomaisten vaatimusten kanssa. Esimerkiksi vaatimus siitä, että hakemukset on kokonaisuudessaan valmistettava ja toimitettava vuoteen 2025 mennessä, asettaa haasteita, sillä suuriin investointeihin liittyvä päätöksenteko 12 kuukauden kuluessa voi olla vaikeaa. Tällaiset suuret projektit vaativat usein laajaa suunnittelua, jonka suorittaminen vuodessa ei välttämättä ole mahdollista. Lisäksi vaatimus siitä, että projektit on saatettava loppuun 36 kuukauden kuluessa, asettaa haasteita. Kaikki suurinvestoinnit eivät voi valmistua kolmen vuoden sisällä, varsinkin kun hakemukset on toimitettava ennen hankkeeseen ryhtymistä.

Pyydämme, että seuraavat kysymykset luonnosehdotuksesta käsitellään lopullisessa laissa, sekä verotukiohjelman ehdoissa tai hakemuslomakkeessa:

- Hakuaikataulu: Hakemuksen vuotta 2025 koskevan määräajan osalta pyydämme TEM:ltä ennakoilmoitusta siitä, milloin hakuaika avautuu ja päättyy, ja

että hakuprosessin ehtoja, edellytyksiä ja vaatimuksia julkaistaan ennen hakuprosessin alkamista.

- Verotuen tarpeellisuus: Uskomme, että verotuella on positiivinen vaikutus investointeihin. Pyydämme kuitenkin selvennystä siihen, kuinka yrityksen tulee osoittaa, että investointi ei voisi edetä ilman verotukea. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna on tärkeä ymmärtää, miten verotuki käytännössä vaikuttaisi yrityksen kassavirtaan. Pääomavaltaiselle liiketoiminnalle on tyypillistä, että jos projekti ei sen elinkaaren alussa ole kannattava, ajanjakso, jona projekti tuottaa tulosta, lykkääntyy. Kun otetaan huomioon, että yrityksen tulee vähentää ensin tappiot, verohyvityksen todellinen vaikutus saattaa lykkääntyä ja tapahtua vasta vuosia tehdyn investoinnin jälkeen. Investointiin vaadittava aika ja rahoitus asettavat haasteita sille, millaisia vaikutuksia verohyvityksellä on investointipäätökseen.
- M&A-toiminnan vaikutukset: Koska tämä on ensimmäinen ohjelma laatuaan Suomessa, pyydämme yksityiskohtaista selvennystä siitä, kuinka M&A-toiminta saattaa vaikuttaa kelpoisuuteen verotuen osalta, mukaan luettuna se, vaikuttavatko omistuksessa tapahtuneet muutokset hankkeen alkamisen jälkeen verotuen saamiseen. Pyydämme, että omistuksen siirtoprosessi kuvattaisiin selkeästi (erityisesti se, milloin tulisi M&A-tilanteissa tehdä uusi hakemus (ennen tai jälkeen vuotta 2028), ja tulisiko uudet hakemukset toimittaa vain veroviranomaisille vai myös TEM:lle/Business Finlandille)?
- Vaikutukset minimiveroon: Verohyvityksillä on vaikutusta minimiverosäätelyn mukaan laskettavaan veroasteeseen, mikä voi johtaa minimiverosäätelyn mukaiseen täydennysverovelvollisuuteen. Minimiverolaskenta on monimutkaista ja siihen voivat vaikuttaa monet eri tekijät (mukaan luettuna poikkeukselliset liiketapahtumat, jotka voivat vaikuttaa kannattavuuteen ja maksettaviin veroihin). Käytännössä verohyvityksen vaikutukset voivat yhdessä minimiveron kanssa nollaantua tai jopa vääristyä. Jotta voidaan välttää ei-toivottuja vaikutuksia suurille konserneille, tulisi harkita yhdistelmää minimiverolainsäädännön kannalta erityisistä verohyvityksistä, muiden verojen kohdalla tehtävistä helpotuksista ja/tai poistoista, jotka mahdollistaisivat kannustimen tavoitteiden, eli hiilineutraalien investointien edistämisen, saavuttamisen.
- Projektirajoitukset: Pyydämme selvitystä siitä, onko olemassa rajoituksia sille, kuinka monta projektia Suomessa voi saada verotukea, ja kuinka paljon verotukea voidaan yhteensä myöntää.
- Päästövähennyslaskelma: Pyydämme tarkkaa kaavaa ja selkeitä ohjeita päästövähennysten laskemiseksi, koskien erityisesti vaatimusta vähentää kasvihuonepäästöjä vähintään 40 % verrattuna aiempaa tilanteeseen (eli kasvihuonepäästö ennen projektia $\times (1 - 0,4) =$ lopullinen kasvihuonekaasupäästö). Tämän selventäminen varmistaisi reilun kilpailun niiden hankkeiden kesken, jotka hakevat rahoitusta hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen.
- Projektin valmistumisaikataulu: Pyydämme vahvistusta siihen, että projektin valmistumisvaatimusta koskeva 36 kuukauden raja koskee kaikkia projektityyppejä (vety, varastointi, hiilidioksidipäästöjen vähentäminen, jne.), sillä tämä aikaraja voi rajoittaa suuria projekteja. Pyydämme selvitystä siitä, voisiko aikaraja olla 48 kuukautta.
- Verotuen aloitus: Pyydämme selvitystä siitä, miksi vuosi 2028 valittiin kiinteäksi määräajaksi. Tiedustelemme myös, voisiko verotukea hakea aikaisemmin siinä tilanteessa, jos hanke valmistuu jo aiemmin.

- Luvat ja kustannusten kelpoisuus: Lupien ja verkkoon liittämiskaavojen osalta pyydämme selvennystä siihen, katsotaanko verkkoon liittämiskustannukset (TSO tai DSO) ja maa-alueiden hankintakustannukset kelvollisiksi kustannuksiksi.
- Innovaatiokriteerit: Haemme selvennystä siihen, onko verotukiohjelmassa erityisiä kriteereitä innovaation osoittamiseksi.
- Projektin ”kypsyyskriteerit”: Pyydämme tarkempia kriteereitä arvioidaksemme, onko projekti sopivassa vaiheessa ollakseen kelvollinen ohjelmaan.
- Strateginen asema: Kriittisten raaka-aineiden hankkeiden osalta pyydämme selvennystä siihen, annetaanko Euroopan komission Critical Raw Material Act (CRMA) mukaisille hankkeille strateginen asema etusijalle verrattuna vastaaviin hankkeisiin, joilla ei ole strategista asemaa.
- Tuki vähähiiliselle vedylle (electricity based low carbon hydrogen): Pyydämme selvitystä siitä, onko tulevaisuudessa tulossa ohjelmia, jotka tukevat vähähiilistä vetyä, ottaen huomioon sekä uusiutuvan vedyn että vähähiilisen vedyn merkityksen vetytaloudessa.
- Mankala-yhtiöt: Sähköntuotannon pääomavaltaisuuden takia Suomeen on vakiintunut ns. Mankala-periaate, jossa usea yhtiö perustaa voittoa tuottamattoman osakeyhtiön yhteistä tarkoitusta varten. Mankala-yhtiön omistajat vastaavat omistusosuutensa mukaisessa suhteessa voimalaitoksen käyttöön liittyvistä kustannuksista, ja saavat vastineeksi omistusosuuttaan vastaavan määrän investoidun voimalaitoksen kapasiteetista. Mankala-yhtiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa voimalaitoksen omistavalle yhtiölle, vaan tuottaa arvoa yhtiön omistajille. Koska Mankala-yhtiöille ei lähtökohtaisesti synny verotettavaa tulosta, ne eivät pysty hyödyntämään ehdotettua verohyvitystä. Pyydämme selvennystä siihen, ovatko Mankala-yhtiöiden omistajat, jotka tosiasiallisesti tulorahoittavat Mankala-yhtiöiden investoinnit ja joiden verotuksessa Mankala-yhtiöiden tekemistä investoinneista seuraavat voitot realisoituvat, oikeutettuja investointihyvitykseen silloin, kun Mankala-yhtiö toteuttaa investointihyvityksen piiriin kuuluvan investoinnin.

Kerttula Veera
Fortum Oyj